

DOELGROEPANALYSE
PARTICIPATIEBELEID
DIEMEN

- eindrapport

Drs. J.P.H.K. Timmerman
Drs. L. Mallee

Amsterdam, augustus 2009
Regioplan publicatienr. 1883

Regioplan Beleidsonderzoek
Nieuwezijds Voorburgwal 35
1012 RD Amsterdam
Tel.: +31 (0)20 - 5315315
Fax : +31 (0)20 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan
Beleidsonderzoek in opdracht van Gemeente
Diemen.

INHOUDSOPGAVE

Managementsamenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen.....	1
1.2 Opzet onderzoek.....	2
1.3 Leeswijzer	3
2 Klantgroepen participatiebeleid	5
2.1 WWB'ers	5
2.2 Inburgeraars.....	8
2.3 Educatieklanten	10
2.4 Werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden.....	14
2.5 Voortijdig schoolverlaters.....	15
2.6 De verschillende klantgroepen van het participatiebeleid ..	16
3 Advies	21
3.1 Prioritering doelgroepen participatiebeleid	21
3.2 Vormgeving participatiedienstverlening	23
3.3 Zicht op effecten participatie-instrumenten.....	25
Literatuur	27
Bijlagen	29
Bijlage 1 Verantwoording enquête.....	31
Bijlage 2 Verantwoording klassikale vragenlijst.....	33
Bijlage 3 Verantwoording bestandsanalyse.....	35

MANAGEMENTSAMENVATTING

In deze samenvatting geven we een samenvatting per onderzoeksvraag.

Bestaande klantgroepen

1. Wat is de omvang van de vijf bestaande klantgroepen?

De grootste huidige klantgroep bestaat uit mensen met een bijstandsuitkering (WWB). Er zijn 424 WWB-huishoudens. Deze WWB-huishoudens bestaan uit gehuwden/ongehuwd samenwonenden (19%), een alleenstaande (58%) of uit een alleenstaande ouder (23%). Dit betekent dat er in Diemen in totaal 505 mensen in een huishouden met een WWB-uitkering leven (exclusief hun kinderen). In één op de vijf WWB-huishoudens leeft minimaal één persoon van 65 jaar of ouder.

De andere klantgroepen zijn 128 inburgeraars, 96 educatieklanten, 18 niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden en 5 voortijdig schoolverlaters. De totale klantgroep van het participatiebeleid in Diemen bestaat uit 698 cliënten, waarvan er 49 in twee of meer van de bovenstaande klantgroepen vallen.¹ Dit is zeven procent van de totale klantgroep.

2. Welke persoonskenmerken hebben de leden van deze klantgroepen?

Van de verschillende bestaande klantgroepen hebben we geslacht en leeftijd bepaald. Onder WWB'ers is het percentage vrouwen 56 procent², onder inburgeraars 63 procent en onder educatieklanten 71 procent. Van de niet-uitkeringsgerechtigden die zich bij UWV WERKbedrijf als werkzoekend hebben laten registreren, is 39 procent vrouw. Onder de vijf jongeren die op dit moment niet aan de leerplicht of kwalificatieplicht voldoen, zitten drie meisjes. Wat betreft leeftijd valt het op dat mensen van 65 jaar en ouder alleen als klantgroep van de WWB bestaan. Verder bestaat de klantgroep voortijdig schoolverlaters volledig uit mensen jonger dan 18 jaar. Daarentegen zijn inburgeraars en educatieklanten nooit jonger dan 18 jaar.

3. Van welke participatiedienstverlening maken de vijf bestaande klantgroepen gebruik?

Van de 505 mensen met een WWB-uitkering namen in de eerste vierenhalf maand van 2009 120 mensen deel aan een participatietraject in het kader van de WWB. De drie meest voorkomende trajecten zijn het Arbeidsintegratieplan (38%), Work first (31%) en een Zorg- en welzijnstraject (18%).

De 128 inburgeraars maken hoofdzakelijk gebruik van een zogenaamd regulier aanbod (87%). Van de overige inburgeraars maakt 9 procent gebruik van dienstverlening in het kader de pardonregeling en 5 procent van een combinatietraject met re-integratie.

¹ Het totaal aantal klanten is door de overlap kleiner dan de optelling van WWB'ers, inburgeraars, educatieklanten, nuggers en vsv'ers, $505 + 128 + 96 + 18 + 5 = 752$. Om tot het totaal aantal klanten te komen, moet hier de overlap vanaf: 44 mensen zitten in twee klantgroepen en vijf mensen zitten in drie klantgroepen. $752 - 44 - 10 = 698$.

² In het geval van gehuwden en ongehuwd samenwonenden betreft dit het geslacht van de oudste persoon.

Van de 96 educatieklanten volgt de helft een cursus gericht op taalverwerving. Daarnaast volgt ruim een kwart een traject in het kader van het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo). Dit is een tweedekansonderwijs, waarbij volwassenen alsnog hun diploma of deelcertificaat vmbo-t, havo of vwo kunnen halen.

De niet-uitkeringsgerechtigden worden door UWV WERKbedrijf ondersteund bij het zoeken naar werk.

De vijf jongeren die niet aan de leerplicht of kwalificatieplicht voldoen, volgen op dit moment geen werk of opleiding en hebben ook geen hulp om hen wegwijs te maken op dit gebied.

4. In welke mate participeren zij?

De mate van participatie van burgers kan met de participatieladder in beeld worden gebracht. De participatieladder onderscheidt zes participatieniveaus: geïsoleerd, informele sociale contacten, deelname aan georganiseerde activiteiten, onbetaald werk, betaald werk met en zonder ondersteuning. 26 procent van de deelnemers aan de enquête staat op trede 1. Deze cliënten leven een geïsoleerd leven. In totaal staat 45 procent op trede 1 of 2. Dit betekent dat 45% van de geïnterviewde cliënten niet wekelijks deelneemt aan activiteiten in georganiseerd verband, zoals bij een vereniging of in het kader van een opleiding of re-integratietraject. Aan de andere kant staat 21 procent op trede 4, 5 of 6. Zij verrichten onbetaald of betaald werk.³

De verdeling over de treden van de cursisten alfabetisering/Nederlands en van de inburgeraars wijkt hiervan af. Voor beide groepen geldt dat zij vanwege hun deelname aan de cursus niet lager dan trede 3 kunnen staan. Voor de cursisten alfabetisering/Nederlands geldt dat zij bijna allemaal op trede 3 staan. Van de inburgeraars staat ruim de helft op trede 3. Hier staat tegenover dat 45 procent van de inburgeraars betaald of onbetaald werk verricht, waardoor zij op trede 4 of 5 staan.

5. In hoeverre hebben de klanten naar hun eigen inschatting groeipotentieel?

30 procent van de deelnemers aan de enquête denkt volgend jaar vaker mensen te gaan ontmoeten dan dat zij nu doen. Dit laat zien dat zij positief zijn over hun groeimogelijkheden. 55 procent weet het niet en 15 procent verwacht volgend jaar niet vaker mensen te gaan ontmoeten.

Daarnaast verwacht 64 procent van de respondenten met betaald werk dat zij dat werk volgend jaar nog steeds hebben. Dit betekent dat een ruime meerderheid van de respondenten met betaald werk niet verwacht dat zij zullen dalen op de participatieladder. Van de respondenten met vrijwilligerswerk denkt 52 procent dat zij dit vrijwilligerswerk volgend jaar nog steeds hebben.

Van de inburgeraars en cursisten alfabetisering/Nederlands kan zonder de inzet van de consultants geen potentieel worden bepaald. Wel is zichtbaar dat

³ Daarnaast staat nog 29 procent van de respondenten op trede 3 (deelname georganiseerde activiteiten) en van 2 procent van de respondenten was op basis van de antwoorden op de vragen niet vast te stellen of zij op trede 3 of 4 stonden.

alle cursisten alfabetisering/Nederlands en ruim de helft van de inburgeraars na afloop van de cursus een groot risico lopen op een geïsoleerd bestaan.

Potentiële doelgroepen

6. *Hoe groot kunnen de potentiële doelgroepen bij benadering worden bij een intensivering van de wervingsinspanningen van de gemeente?*

In de gemeente Diemen wonen bij benadering enkele duizenden mensen die wellicht behoefte hebben aan een inburgerings- of educatiecursus. Het gaat om mensen die laaggeletterd zijn, geen startkwalificatie hebben en/of die minder dan acht jaar Nederlands onderwijs hebben gevolgd maar niet inburgeringsplichtig zijn. Hoeveel mensen hiervan daadwerkelijk een inburgerings- of educatiecursus zouden willen volgen, is niet bekend. Dit zal pas duidelijk worden als de gemeente Diemen deze groepen daadwerkelijk gaat benaderen voor een aanbod.

Tot slot schatten wij het aantal werkwillende niet-uitkeringsgerechtigden op grofweg 700. Ook hierbij hoort de kanttekening dat een deel van deze niet-uitkeringsgerechtigden geen behoefte heeft aan ondersteuning bij het zoeken naar werk.

Maar waarschijnlijk zal met name de groeiende groep WWB'ers als gevolg van de economische crisis veel aandacht gaan vragen. Wij schatten dat, indien landelijke prognoses van het CPB uitkomen, het aantal WWB-huishoudens in Diemen kan oplopen van de huidige 424 tot ongeveer 500 in 2010.

7. *Welke kenmerken hebben de leden van deze potentiële doelgroepen?*

Van de resterende inburgeringsplichtigen kan mogelijk een deel worden vrijgesteld op basis van reeds behaalde diploma's. Over inburgerings-behoefte die geen traject volgen, is weinig bekend, behalve dat de groep divers is en onder meer bestaat uit werkenden met een taalachterstand en uit vrouwen met kinderen zonder werk of met een klein dienstverband.

De educatiebehoefte bestaan voor een belangrijk deel uit laaggeletterden en mensen zonder startkwalificatie. Deze twee groepen overlappen.

Laaggeletterden hebben grote moeite met lezen en schrijven en zijn niet in staat om gedrukte of geschreven informatie te gebruiken. Van de mensen zonder startkwalificatie is bekend dat grofweg de helft betaald werk heeft.

8. *Hoe zullen de verschillende klantgroepen en potentiële doelgroepen zich de komende jaren ontwikkelen gezien de economische ontwikkelingen?*

De grootste klantgroep van het participatiebeleid bestaat uit mensen met een bijstandsuitkering. Het aantal WWB-uitkeringen zal de komende jaren groeien. Op basis van cijfers van onder meer het CPB schatten wij dat het huidige aantal WWB-uitkeringen in Diemen, indien de landelijke prognose van het CPB uitkomt, kan oplopen van de huidige 424 tot ongeveer 500 in 2010. Daarnaast brengt de crisis waarschijnlijk een groei van het aantal werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden met zich mee. De invloed van de economische crisis op de overige klantgroepen is moeilijk te bepalen.

9. *Bij welke participatiedienstverlening zouden deze doelgroepen baat hebben?*

Los van de dienstverlening die mensen op dit moment van de gemeente ontvangen, laat de enquête zien waar de grootste klantgroep (WWB) en de educatieklanten (behalve cursisten alfabetisering/Nederlands) zelf behoefte aan hebben.

Waarbij willen de mensen die de enquête hebben ingevuld hulp hebben? 30 procent geeft aan géén hulp te willen ontvangen. De drie vormen van hulp die zij het vaakst hebben aangekruist, zijn hulp bij gezond worden, bij het vinden van betaald werk en bij het werken met een computer. Verder zou een kleiner aantal mensen hulp willen hebben bij het vinden van een ander huis, het betalen van schulden en bij het doen van administratie.

Advies:

10. *Welke aanknopingspunten biedt de doelgroepanalyse voor een verdere ontwikkeling van het participatiebeleid, de organisatie en de dienstverlening?*

Wij adviseren de gemeente ten eerste, gezien de mogelijke financiële consequenties, te bepalen hoeveel de gemeente wil investeren in de groeiende groep WWB'ers. Dit bepaalt hoeveel capaciteit er overblijft voor de andere doelgroepen. Een aandachtspunt bij de inburgeraars is dat ruim de helft van de burgers die nu een inburgeringstraject volgt het risico loopt om na afronding van dit traject terug te vallen naar trede 1 of 2.

De regie over de verschillende budgetten zou op uitvoeringsniveau op één plek moeten komen. In het re-integratiedomein zou de regiefunctie die nu bij UW Reïntegratie ligt, moeten worden overgenomen door de gemeente en in het educatiedomein zou de gemeente de regie moeten overnemen van het ROC. De uitvoering van re-integratie zou bij externe partijen moeten blijven, omdat de gemeente te klein is om de brede reeks van expertises te verwerven en behouden.

Dit sluit goed aan bij de plannen van Diemen voor het invoeren van de participatiecoach. In deze functie kan de regie op uitvoeringsniveau terecht komen.

11. *Hoe kan de gemeente Diemen het zicht op haar klantgroepen actueel houden, enerzijds met het oog op gerichte participatiedienstverlening en anderzijds ten behoeve van effectmetingen?*

Een geschikt instrument om het zicht op de klantgroepen actueel te houden, is de participatieladder. Uitvoerders die de ladder gebruiken, zien beter dat re-integratie, inburgering en educatie ieder een bijdrage leveren aan participatie. Coaches kunnen in termen van de ladder worden aangestuurd en zij kunnen op hun beurt de ladder gebruiken om de uitvoerders aan te sturen. Tot slot kan de ladder ook worden ingezet voor een effectmeting van de gebruikte instrumenten.

Extra onderzoeksvragen:*12. Wat is de overlap tussen de verschillende bestaande klantgroepen?*

De totale huidige klantgroep van het participatiebeleid van de gemeente Diemen omvat 698 klanten. Van de 128 inburgeraars hebben er 33 een WWB-uitkering. Van de 96 educatieklanten hebben er 12 een WWB-uitkering en 12 volgen een inburgeringscursus. In totaal zitten er 44 klanten in twee klantgroepen en vijf klanten zitten in drie klantgroepen.

13. Wat is de verdeling van de bestaande klantgroepen over de drie wijken in Diemen?

Bijna de helft van de huidige klanten van het participatiebeleid van de gemeente Diemen woont in het centrum. Ruim een derde van de klanten woont in Zuid en een vijfde van de klanten woont in Noord. Er zijn wat dit betreft geen verschillen tussen de klantgroepen.

1 INLEIDING

De gemeente Diemen is gestart met het invoeringstraject van de Wet Participatiebudget. Dit traject loopt van november 2008 tot 31 augustus 2010. Diemen heeft in het kader hiervan aan RegioPlan gevraagd een doelgroep-analyse uit te voeren onder de bestaande en potentiële klantgroepen van dit beleid.

De Wet Participatiebudget is in werking getreden op 1 januari 2009. De wet bundelt drie verschillende budgetten, het re-integratiebudget van de Wet werk en bijstand (WWB), het inburgeringsbudget van de Wet inburgering (WI) en het educatiebudget van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB). De wet beoogt een grotere beleidsvrijheid en minder administratieve lasten voor gemeenten. Het participatiebudget in Diemen omvat voor 2009 ruim 2,2 miljoen euro.¹

1.1 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het centrale doel van het onderzoek is het uitvoeren van een doelgroepanalyse op basis waarvan de gemeente Diemen prioriteiten en reële ambities voor de verschillende doelgroepen kan vaststellen en haar participatiebeleid en participatiedienstverlening verder kan vormgeven.

De centrale doelstelling van het onderzoek hebben we vertaald in de volgende dertien concrete onderzoeksvragen.

Bestaande klantgroepen:

1. Wat is de omvang van de volgende vijf bestaande klantgroepen: bijstandsgerechtigden, burgers die een inburgeringstraject volgen, burgers die gebruikmaken van een educatieaanbod, voortijdig schoolverlaters en bij UWV Werkbedrijf als werkzoekend geregistreerde niet-uitkeringsgerechtigden.
2. Welke persoonskenmerken hebben de leden van deze klantgroepen?
3. Van welke participatiedienstverlening hebben zij in 2008 gebruikgemaakt en/of maken zij nu gebruik?
4. In welke mate participeren zij?
5. Hebben zij groeipotentieel?

¹ 2.200.899,75 euro. Bron:
http://gemeenteloket.szw.nl/index.cfm?fuseaction=dsp_document&link_id=154320

Potentiële doelgroepen:

6. Hoe groot kunnen de volgende potentiële doelgroepen bij benadering worden bij een intensivering van de wervingsinspanningen van de gemeente Diemen (onder- en bovengrens): werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden die zich niet als werkzoekend hebben geregistreerd; inburgeringsplichtigen en inburgeringsbehoeftigen die geen inburgerings-traject volgen; burgers die een educatieaanbod nodig hebben om meer te kunnen participeren, maar daar nu geen gebruik van maken.
7. Welke kenmerken hebben de leden van deze doelgroepen?
8. Hoe zullen de verschillende klantgroepen en potentiële doelgroepen zich de komende jaren ontwikkelen gezien de economische ontwikkelingen?
9. Bij welke participatiedienstverlening zouden deze doelgroepen baat hebben?

Advies:

10. Welke aanknopingspunten biedt de doelgroepanalyse voor een verdere ontwikkeling van het participatiebeleid, de organisatie en de dienstverlening?
11. Hoe kan de gemeente Diemen het zicht op haar klantgroepen actueel houden, enerzijds met het oog op gerichte participatiedienstverlening en anderzijds ten behoeve van effectmetingen?

Aan bovenstaande onderzoeksvragen uit de offerte hebben wij op verzoek van Diemen de volgende twee vragen toegevoegd:

12. Wat is de overlap tussen de verschillende bestaande klantgroepen?
13. Wat is de verdeling van de bestaande klantgroepen over de drie wijken in Diemen?

1.2 Opzet onderzoek

Het onderzoek heeft plaatsgevonden aan de hand van een bestandsanalyse, een enquête, een klassikaal ingevulde vragenlijst en literatuuronderzoek.

De bestandsanalyse betrof een analyse van bestanden van huidige klantgroepen van de gemeente. Diemen heeft deze bestanden per doelgroep geleverd. Om inzicht te krijgen in de potentiële doelgroep van het participatiebeleid hebben wij literatuuronderzoek uitgevoerd.

De enquête is in de tweede helft van mei verstuurd aan 565 burgers die behoren tot een of meer van de bestaande klantgroepen van het participatiebeleid. Uiteindelijk hebben 230 cliënten de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld. Dat is een respons van 41 procent. Burgers die een cursus inburgering of alfabetisering volgen, hebben geen schriftelijke enquête ontvangen. Zij hebben tijdens de les klassikaal een eenvoudigere vragenlijst ingevuld. Dit vond plaats onder begeleiding van de docent.

Zie bijlagen 1, 2 en 3 voor een verdere verantwoording van achtereenvolgens de enquête, de klassikaal ingevulde vragenlijst en de bestandsanalyse.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we een overzicht van de onderzoeksresultaten per doelgroep. In paragraaf 2.6 beschrijven we de onderzoeksresultaten voor de totale doelgroep van het participatiebudget. In het afsluitende hoofdstuk 3 doen wij aanbevelingen voor een verdere ontwikkeling van het participatiebeleid, de organisatie en de dienstverlening.

2 KLANTGROEPEN PARTICIPATIEBELEID

Dit hoofdstuk beschrijft de onderzoeksresultaten per klantgroep van het participatiebeleid van de gemeente Diemen. De klantgroepen zijn WWB'ers, inburgeraars, educatieklanten, werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden en voortijdig schoolverlaters. We beschrijven deze vijf groepen achtereenvolgens in de eerste vijf paragrafen van dit hoofdstuk. Per paragraaf maken we daarbij, indien van toepassing, een onderscheid tussen de huidige en de potentiële doelgroep. In de afsluitende zesde paragraaf beschrijven we de onderzoeksresultaten voor de totale doelgroep van het Diemense participatiebeleid.

2.1 WWB'ers

De gemeente Diemen telt in totaal 424 huishoudens met een bijstands-uitkering (WWB).¹ Van deze huishoudens woont 44 procent in het centrum, twintig procent in Noord en 35 procent in Zuid (tabel 2.1). De WWB-huishoudens bestaan uit gehuwden/ongehuwd samenwonenden (19%), een alleenstaande (58%) of uit een alleenstaande ouder (23%, tabel 2.3). Dit betekent dat er in Diemen in totaal 505 mensen in een huishouden met een WWB-uitkering leven (exclusief hun kinderen).²

De verdeling van de WWB'ers over de treden van de participatieladder laat zien in welke mate de WWB'ers participeren in de maatschappij. Dertig procent van de geïnterviewde bijstandsgerechtigden staat op trede 1 van de participatieladder (tabel 2.4). Dit betekent dat zij een geïsoleerd leven leiden. Bijna de helft van de respondenten staat op trede 1 óf 2. Dit betekent dat bijna de helft van de geïnterviewde WWB'ers niet wekelijks deelneemt aan activiteiten in georganiseerd verband, bijvoorbeeld bij een vereniging of in het kader van een opleiding of re-integratietraject. Daar staat tegenover dat zeventien procent van de respondenten betaald en/of onbetaald werk verricht.

De gemeente biedt aan WWB'ers verschillende vormen van dienstverlening om hun participatie in de samenleving te vergroten. In de periode van januari tot begin mei 2009 namen 120 WWB'ers deel aan een participatietraject in het kader van de WWB. Dit betrof hoofdzakelijk deelname aan het Arbeidsintegratieplan (38%), deelname aan Work first (31%) of deelname aan een Zorg- en welzijnstraject (18%, tabel 2.4).

Dit betekent dat, voor zover bekend, 76 procent van de WWB'ers niet deelneemt aan een participatietraject in het kader van de WWB.

¹ Gemeente Diemen (BUS), 31 maart 2009. Dit is exclusief twee IOAW-uitkeringen en drie IOAZ-uitkeringen.

² 247 alleenstaanden + 96 alleenstaande ouders + 81 gehuwden/samenwonenden + 81 partners=505

Op de vraag aan WWB'ers waar zij hulp bij zouden willen hebben, geeft ruim één vijfde van de respondenten aan geen hulp te willen ontvangen. De drie meest gevraagde vormen van hulp zijn hulp bij gezond worden, bij het werken met een computer en bij het vinden van betaald werk. Zie voor andere hulpvragen tabel 2.6.

Tabel 2.1 WWB-huishoudens naar woonwijk*

	Aantal	Percentage
Noord	86	20%
Centrum	188	44%
Zuid	147	35%
Anders/onbekend	3	1%
Totaal	424	100%

* Gemeente Diemen (BUS), 31 maart 2009.

Tabel 2.2 WWB-huishoudens naar leefvorm*

	Aantal	Percentage
Alleenstaande	247	58%
Alleenstaande ouder	96	23%
Gehuwden en ongehuwd samenwonenden	81	19%
Totaal	424	100%

* Gemeente Diemen (BUS), 31 maart 2009.

Tabel 2.3 WWB-huishoudens naar leeftijd*

	Aantal	Percentage
Jonger dan 18 jaar	1	0%
18 < 23	8	2%
23 < 27	18	4%
27 < 45	122	29%
45 < 65	191	45%
65 jaar of ouder**	84	20%
Totaal	424	100%

* Gemeente Diemen (BUS), 31 maart 2009

** Dit betekent dat tenminste één persoon in dit huishouden 65 jaar of ouder is.

Tabel 2.4 Verdeling WWB'ers over de treden*

Trede	Toelichting positie op de ladder	Aantal klanten per trede	Percentage klanten per trede
1	Geïsoleerd	47	30%
2	Sociale contacten buiten de deur	29	19%
3	Deelname georganiseerde activiteiten	51	33%
3 of 4***	Deelname georganiseerde activiteiten of onbetaald werk.	2	1%
4	Onbetaald werk	18	11%
5	Betaald werk met ondersteuning	10	6%
6	Betaald werk	0	0%
Totaal		157**	100%

* Op basis van enquête.

** Dit is exclusief 9 mensen met een inconsequent antwoordpatroon.

*** Niet te bepalen of zij op trede 3 of 4 staan.

Tabel 2.5 Bestaande participatiedienstverlening WWB'ers*

	Aantal	Percentage
Arbeidsintegratieplan	46	38%
Work first	37	31%
Zorg en welzijnstraject	22	18%
Carrousel	5	4%
Duaal traject WI/WWB	5	4%
Scholingsplan	3	2%
NT2	2	2%
Totaal	120	100%

* Neemt deel aan traject in (deel van) periode 1 januari-11 mei 2009 (Gemeente Diemen, excelbestand 'Uitstroomtrajecten WWB'ers januari tot 11 mei 2009').

Tabel 2.6 Antwoord WWB'ers op vraag: waarbij wilt u hulp hebben?*

	Aantal	Percentage
Ik wil geen hulp	49	21%
Gezond worden	34	15%
Werken met een computer	31	14%
Vinden van betaald werk	26	11%
Leren van Nederlands	22	10%
Vinden van een ander huis	19	8%
Halen van een diploma of deelcertificaat vmbo, havo of vwo	18	8%
Betalen van schulden	16	7%
Doen van mijn administratie	14	6%
Ontmoeten van andere mensen	11	5%
Vinden van een partner	7	3%
Opvoeden van mijn kinderen	7	3%
Leren omgaan met andere mensen	6	3%
Vinden van vrijwilligerswerk	5	2%
Leren omgaan met een baas en met collega's	3	1%
Iets anders, namelijk...	9	4%
Totaal	228	

* Op basis van enquête. N=166, meer antwoorden mogelijk.

2.2 Inburgeraars

In deze paragraaf beschrijven we de groep die op dit moment een inburgeringstraject volgt en twee potentiële doelgroepen voor een inburgeringstraject.

2.2.1 Huidige klantgroep

Diemen telt in totaal 128 burgers die een inburgeringstraject volgen.³ Evenals bij de WWB'ers woont het grootste deel in het centrum (45%), het kleinste deel in Noord (21%) en het overige deel in Zuid (tabel 2.7). Een ruime meerderheid (63%) van de inburgeraars is vrouw (tabel 2.8).

Het grootste deel van de inburgeringstrajecten (87%) betreft een regulier aanbod (tabel 2.10). 36 procent van de inburgeraars die klassikaal de vragenlijst hebben ingevuld, heeft betaald werk (tabel 2.11). 9 procent heeft onbetaald werk. Niemand staat op trede 1 of 2 van de participatieladder. De oorzaak hiervan is dat deelname aan een inburgeringstraject betekent dat iemand minimaal op trede 3 staat. Er staat ook niemand op trede 6, omdat deelname aan een inburgeringstraject dat onmogelijk maakt.

Tabel 2.7 Inburgeraars naar woonwijk*

	Aantal	Percentage
Noord	27	21%
Centrum	57	45%
Zuid	44	34%
Totaal	128	100%

* Gemeente Diemen (Stratech), 25 mei 2009.

Tabel 2.8 Inburgeraars naar geslacht*

	Aantal	Percentage
Man	47	37%
Vrouw	81	63%
Totaal	128	100%

* Gemeente Diemen (Stratech), 25 mei 2009.

³ Gemeente Diemen (Stratech), 25 mei 2009. De gemeente Diemen heeft meerdere bestanden met inburgeraars, maar heeft aangegeven dat het Stratechbestand als uitgangspunt moet worden genomen.

Tabel 2.9 Inburgeraars naar leeftijd*

	Aantal	Percentage
Jonger dan 18 jaar	0	0%
18 < 23	5	4%
23 < 27	19	15%
27 < 45	80	62%
45 < 65	24	19%
65 jaar of ouder	0	0%
Totaal	128	100%

* Gemeente Diemen (Stratech), 25 mei 2009.

Tabel 2.10 Participatiedienstverlening inburgeraars*

	Aantal	Percentage
Regulier aanbod	111	87%
Pardonregeling	12	9%
Combinatie met re-integratie	5	4%
Totaal	128	100%

* Gemeente Diemen (Stratech), 25 mei 2009.

Tabel 2.11 Verdeling over de treden van burgers die op dit moment een inburgeringstraject volgen*

Trede	Toelichting positie op ladder	Aantal klanten per trede	Percentage klanten per trede
1	Geïsoleerd	0	0%
2	Sociale contacten buiten de deur	0	0%
3	Deelname georganiseerde activiteiten	35	55%
4	Onbetaald werk	6	9%
5	Betaald werk met ondersteuning	23	36%
6	Betaald werk zonder ondersteuning	0	0%
Totaal		64	100%

* Op basis van klassikaal ingevulde vragenlijst bij Conrado, Nova College en ROC van Amsterdam.

2.2.2 Potentiële klantgroepen

Naast de burgers die een inburgeringstraject volgen, is er een potentiële klantgroep voor een inburgeringstraject, bestaande uit inburgeringsbehoefigen die geen traject volgen.

Wat betreft de groep inburgeringsbehoefigen blijkt uit een brief van de minister voor Wonen, Wijken en Integratie dat er landelijk weinig bekend is over de samenstelling van deze groep.⁴ Wel is volgens de brief bekend dat de groep divers is. De groep bestaat landelijk onder meer uit een groot aantal werkenden met een taalachterstand en uit veel vrouwen met kinderen, zonder werk of met een klein dienstverband.

⁴ Ministerie van VROM (2009), *Brief van de minister voor wonen, wijken en integratie. Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer*. Den Haag: 3 oktober 2008.

Voor het schatten van de omvang van de groep potentieel inburgeringsbehoefigen in Diemen maken we gebruik van een onderzoek van de gemeente Amsterdam.⁵ Potentieel inburgeringsbehoefigen worden gedefinieerd als personen die minder dan acht jaar Nederlandse opleiding hebben genoten, maar die niet verplicht kunnen worden om in te burgeren. Uit dat onderzoek blijkt dat in Amsterdam ongeveer 38 procent van de allochtonen potentieel inburgeringsbehoefig is. Op basis van de veronderstelling dat ook in Diemen 38 procent van de allochtonen potentieel inburgeringsbehoefig is, komen wij tot een voorzichtige schatting van ruim 3000 potentieel inburgeringsbehoefigen in Diemen.⁶ Het is belangrijk om hierbij de volgende kanttekening te plaatsen. Omdat de definitie van potentieel inburgeringsbehoefigen alleen kijkt naar het aantal jaren onderwijs in Nederland, zal een deel van de groep potentieel inburgeringsbehoefigen geen inburgeringscursus nodig hebben omdat zij het Nederlands voldoende beheersen. Daarnaast zal een vrij groot deel van de groep potentieel inburgeringsbehoefigen zelf geen inburgeringscursus willen volgen omdat zij werken en/of omdat zij het niet nodig vinden om Nederlands te leren. De groep potentiële klanten voor inburgeringscursussen zal dus veel kleiner zijn dan de hierboven genoemde 3000. Het zal hoe dan ook behoorlijke wervingsinspanningen van de gemeente Diemen vragen om deze potentiële doelgroep te bereiken.

De invloed van de economische crisis op het aantal inburgeraars is moeilijk in te schatten. Mogelijk gaan er meer mensen inburgeren als er minder werk is. Dit zouden dan vooral inburgeringsbehoefigen zijn.

2.3 Educatieklanten

In deze paragraaf beschrijven we ten eerste de huidige educatieklanten van de gemeente Diemen. Ten tweede gaan we in op burgers die een educatieaanbod nodig hebben om meer te kunnen participeren, maar daar nu geen gebruik van maken.

⁵ Gemeente Amsterdam, Dienst Onderzoek en Statistiek (2008), *Inburgeren in Amsterdam. Een bestandsanalyse*.

⁶ De Dienst Onderzoek en Statistiek schatte het aantal inburgeringsbehoefigen in Amsterdam in 2008 (juli) op 138.285. De totale bevolking in 2008 omvatte in Amsterdam 747.093 en in Diemen 24.046 mensen (CBS Statline, 22 juni 2009). Het percentage allochtonen was in 2006 in Amsterdam 48,4 procent en in Diemen 34,4 procent [CBS (2008), *Gemeente Op Maat 2006 Amsterdam* en CBS (2008), *Gemeente Op Maat 2006 Diemen*.]

2.3.1 Huidige klantgroep

Diemen telt in totaal 96 educatieklanten.⁷ Het grootste deel woont in het centrum (45%), het kleinste deel in Noord (12%) en het overige deel in Zuid (tabel 2.12). Een relatief groot deel van de educatieklanten (23%) is tussen de 18 en 23 jaar oud (tabel 2.14).

De helft van de educatieklanten volgt een cursus gericht op taalverwerving, namelijk de schrijfgroep (29%), alfabetisering (13%) of professionele zelfredzaamheid voor anderstaligen (9%). Ruim een kwart (28%) van de totale educatiedienstverlening betreft voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo). Dat wil zeggen tweedekansonderwijs waarbij volwassenen alsnog hun diploma of deelcertificaat vmbo-t, havo of vwo kunnen halen. De overige educatieklanten volgen een cursus sociale redzaamheid (8%), opvoedingsondersteuning (6%) of een beroepskwalificerende opleiding (Werk en Opleiding, 7%).

Bijna alle cursisten alfabetisering/Nederlands die de klassikale vragenlijst hebben ingevuld, staan op trede 3 (tabel 2.16). Een educatieklant kan vanwege het volgen van een educatietraject nooit op trede 1 of 2 staan. Het risico op terugval naar trede 1 of 2 na beëindiging van het educatietraject is groot. Slechts één van de twintig cursisten verricht betaald of onbetaald werk.

Tabel 2.12 Educatieklanten naar woonwijk*

	Aantal	Percentage
Noord	11	12%
Centrum	43	45%
Zuid	33	34%
Anders	2	2%
Onbekend	7	7%
Totaal	96	100%

* Gemeente Diemen (InputtrajectentabelEDUDIemen2008versie0.3 + aanvullingen educatiebestandbijbestandOmvalDiemen).

Tabel 2.13 Educatieklanten naar geslacht*

	Aantal	Percentage
Man	21	22%
Vrouw	68	71%
Onbekend	7	7%
Totaal	96	100%

* Gemeente Diemen (InputtrajectentabelEDUDIemen2008versie0.3 + aanvullingen educatiebestandbijbestandOmvalDiemen).

⁷ Als uitgangspunt is de tabel 'Participatiedienstverlening educatieklanten 2008' genomen, omdat deze door de controller Volwassenenonderwijs aan ons is aangeleverd. Twaalf educatieklanten komen twee keer voor in de educatiebestanden. De reden hiervoor is onbekend.

Tabel 2.14 Educatieklanten naar leeftijd*

	Aantal	Percentage
Jonger dan 18 jaar	0	0%
18 < 23	22	23%
23 < 27	10	10%
27 < 45	35	37%
45 < 65	22	23%
65 jaar of ouder	0	0%
Onbekend	7	7%
Totaal	96	100%

* Gemeente Diemen (InputtrajectentabelEDUDIemen2008versie0.3 + aanvullingen educatiebestandbijbestandOmvalDiemen).

Tabel 2.15 Participatiedienstverlening educatieklanten 2008*

	Aantal	Percentage
Taalverwerving		
Alfabetisering	12	13%
Schrijfgroep**	28	29%
Professionele redzaamheid voor anderstaligen / staatsexamen 1	8	9%
Sociale redzaamheid		
Sociale redzaamheid voor anderstaligen	6	6%
Sociale/professionele redzaamheid voor Nederlandstalige / sociale/professionele redzaamheid voor daklozen	2	2%
Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo):		
vmbo-t	6	6%
havo	11	12%
vwo	7	7%
Coaching class	3	3%
Overig		
Opvoedingsondersteuning**	6	6%
Werk en Opleiding / Ondersteunend NT2	7	7%
Totaal	96	100%

* Tabel betreft het totaal aantal educatieklanten uit Diemen in kalenderjaar 2008. Bron: ROC van Amsterdam (wordtabel, ontvangen 5 juni 2009).

** Betreft deelnemers gefinancierd via groepsfinanciering in locatie De Omval.

Tabel 2.16 Verdeling over de treden van cursisten alfabetisering en Nederlands*

Trede	Toelichting positie op ladder	Aantal klanten per trede	Percentage klanten per trede
1	Geïsoleerd	0	0%
2	Sociale contacten buiten de deur	0	0%
3	Deelname georganiseerde activiteiten	20	95%
4	Onbetaald werk	0	0%
5	Betaald werk met ondersteuning	1	5%
6	Betaald werk	0	0%
Totaal		21	100%

* Op basis van klassikaal ingevulde vragenlijst bij het ROC van Amsterdam.

2.3.2 Potentiële klantgroep

Naast de groep mensen die gebruikmaakt van een educatieaanbod bestaat er ook een groep mensen die wellicht baat zouden hebben bij een educatieaanbod, maar daar nu geen gebruik van maakt. Dit blijkt uit cijfers over het aantal laaggeletterden en het aantal mensen zonder startkwalificatie.

De Stichting Lezen en Schrijven schat dat er in Nederland zo'n 1,5 miljoen laaggeletterden zijn en daarbinnen 250.000 ongeletterden. Dit is respectievelijk 11 procent en 1,9 procent van de Nederlandse bevolking boven de zestien jaar. De stichting omschrijft laaggeletterden als mensen die grote moeite hebben met lezen en schrijven en niet in staat zijn om gedrukte of geschreven informatie te gebruiken. Op basis van de veronderstelling dat ook in Diemen 11 procent van de bevolking boven de zestien jaar laaggeletterd en 1,9 procent ongeletterd is, komen wij tot een voorzichtige schatting van tweeduizend laaggeletterden en driehonderd ongeletterden in Diemen.⁸ Het is belangrijk om op te merken dat een deel van de laaggeletterden niet snel bij de gemeente zal aankloppen voor een taalcursus, deels omdat zij gewoon een betaalde baan hebben en deels uit schaamte. De gemeente Diemen zal daarom serieuze wervingsinspanningen nodig hebben om uit deze groep klanten te werven voor een taalcursus.

In Nederland hebben bijna 3,7 miljoen mensen tussen vijftien en 65 jaar geen startkwalificatie.⁹ Dit is ruim 33 procent. Op basis van de veronderstelling dat ook in Diemen ruim 33 procent van de bevolking tussen vijftien en 65 jaar geen startkwalificatie heeft, schatten wij het aantal mensen zonder startkwalificatie in Diemen op 5500.¹⁰ Hiervan heeft bijna de helft, namelijk 46 procent, een betaalde baan. Ook bij deze schattingen, plaatsen we de kanttekening dat een groot deel van de mensen zonder startkwalificatie niet bij de gemeente zal aankloppen voor een opleiding omdat ze daar geen behoefte aan hebben.

⁸ Het aantal laaggeletterden wordt in Nederland geschat op 1,5 miljoen mensen boven de zestien jaar (Stichting Lezen & Schrijven: www.lezenenschrijven.nl). Het aantal mensen van vijftien jaar of ouder is in Diemen 19.627 en in Nederland 13.349.626 [CBS (2008) *Gemeente op Maat 2006*]. Mede doordat de verschillende cijfers niet over exact dezelfde leeftijdsgroep gaan, betreft het een grove schatting.

⁹ Een startkwalificatie is een afgeronde havo- of vwo-opleiding of een beroepsopleiding (mbo-2; dat wil zeggen niveau 2 van de kwalificatiestructuur zoals vastgelegd in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB).

¹⁰ De omvang van de potentiële beroepsbevolking (iedereen tussen vijftien en 65 jaar) is in Nederland 11.019.167 en in Diemen 16.408 [CBS (2008), *Gemeente op maat 2006*, *Diemen*]. Het aantal mensen tussen vijftien en 65 jaar zonder startkwalificatie is 3.695.000 en hiervan behoren 1.685.000 mensen tot de werkzame beroepsbevolking (Statline, over 2006).

2.4 Werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden

In deze paragraaf beschrijven we ten eerste de niet-uitkeringsgerechtigden die zich als werkzoekend hebben geregistreerd bij het UWV WERKbedrijf. Vervolgens gaan we in op de potentiële klantgroep, de werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden die zich *niet* als werkzoekend hebben laten registreren.

2.4.1 Huidige klantgroep

De gemeente telt in totaal achttien niet-uitkeringsgerechtigden (nuggers) die zich als werkzoekend hebben geregistreerd bij het UWV WERKbedrijf.¹¹ Het grootste deel van deze nuggers woont in het centrum (50%), gevolgd door Zuid (39%) en Noord (11%). De meerderheid van de nuggers die zich als werkzoekend hebben geregistreerd is man (61%).

Tabel 2.17 Bij UWV WERKbedrijf als werkzoekend geregistreerde niet-uitkeringsgerechtigden naar woonwijk*

	Aantal	Percentage
Noord	2	11%
Centrum	9	50%
Zuid	7	39%
Totaal	18	100%

* UWV WERKbedrijf, 24 april 2009.

Tabel 2.18 Bij UWV WERKbedrijf als werkzoekend geregistreerde niet-uitkeringsgerechtigden naar geslacht*

	Aantal	Percentage
Man	11	61%
Vrouw	7	39%
Totaal	18	100%

* UWV WERKbedrijf, 24 april 2009.

Tabel 2.19 Bij UWV WERKbedrijf als werkzoekend geregistreerde niet-uitkeringsgerechtigden naar leeftijd*

	Aantal	Percentage
Jonger dan 18 jaar	3	17%
18 < 23	3	17%
23 < 27	2	11%
27 < 45	6	33%
45 < 65	4	22%
65 jaar of ouder	0	0%
Totaal	18	100%

* UWV WERKbedrijf, 24 april 2009.

¹¹ UWV WERKbedrijf, 24 april 2009.

2.4.2 Potentiële klantgroep

Naast de werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden die zich als werkzoekend hebben laten registreren bij het UWV WERKbedrijf, bestaan er ook werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden die zich *niet* als werkzoekend hebben laten registreren. Deze laatste groep is momenteel geen klantgroep van het WERKbedrijf, maar vormt wel een potentiële klantgroep.

Op basis van een vergelijking met landelijk onderzoek over 2006 schatten wij het huidige totaal aantal *werkwillende* niet-uitkeringsgerechtigden in Diemen op grofweg zevenhonderd.¹²

Voor een deel zal deze groep zelf werk vinden via andere kanalen. Deze niet-uitkeringsgerechtigden hebben dus waarschijnlijk geen ondersteuning van de overheid nodig. Het deel van de niet-uitkeringsgerechtigden dat niet met succes via andere wegen werk vindt, zou wel gebaat kunnen zijn bij een inschrijving bij het WERKbedrijf. De inschrijving maakt het namelijk mogelijk om gebruik te maken van dienstverlening van het WERKbedrijf en eventueel van ondersteuning bij re-integratie door de gemeente.

De huidige economische crisis brengt waarschijnlijk een groei van het aantal werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden met zich mee.

2.5 Voortijdig schoolverlaters

Voortijdig schoolverlaters zijn alle jongeren tussen de twaalf en 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten.¹³ Iemand behaalt een startkwalificatie met het behalen van een havo- of vwo-diploma en met het behalen van een diploma op niveau 2 van het mbo. Een startkwalificatie maakt het mogelijk geschoold werk te doen op de arbeidsmarkt. De overheid streeft ernaar om zo min mogelijk jongeren zonder een startkwalificatie van school te laten gaan. Volgens de meest recente (voorlopige) cijfers was in de gemeente Diemen in schooljaar 2007/2008 sprake van 75 nieuwe voortijdig schoolverlaters, ofwel 4,1 procent van de 1.849 onderwijsdeelnemers.¹⁴

¹² Het aantal werkwillende nuggers is landelijk 453.000 in 2006 [RWI (2007), *De drempel over. Advies over het aanboren van onbenut participatiepotentieel.*] De omvang van de potentiële beroepsbevolking (iedereen tussen 15 en 65 jaar) is 11.019.167 [CBS (2008), *Gemeente op maat 2006, Diemen*]. 4 procent van de potentiële beroepsbevolking is dus werkwillende nuggers. De potentiële beroepsbevolking in Diemen is 16.408 (CBS, 2008).

¹³ www.voortijdigschoolverlaten.nl/VSV-verkenner Deze website is gemaakt in opdracht van de projectdirectie Voortijdig Schoolverlaten van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Bron cijfermateriaal VSV-verkenner: OCW/CFI.

¹⁴ De hier gebruikte voorlopige cijfers zijn afkomstig van:
www.voortijdigschoolverlaten.nl/VSV-verkenner.

Naast dit streven van de overheid is iedereen vanaf de leeftijd van vijf jaar tot en met het schooljaar waarin hij of zij zestien jaar wordt, geheel leerplichtig.¹⁵ En daarna geldt de kwalificatieleerplicht voor alle jongeren die nog geen achttien jaar zijn en nog geen startkwalificatie hebben behaald. Volgens de gemeente Diemen voldoen in de gemeente op dit moment vijf jongeren niet aan de leerplicht of kwalificatieplicht.¹⁶ Het betreft vijf leerplichtige jongeren tussen de zestien en achttien jaar. Het gaat om twee jongens en drie meisjes. Alle jongeren zijn in Nederland geboren. Twee jongeren zijn geboren uit autochtoon Nederlandse ouders. Van de andere drie jongeren zijn de ouders geboren in Suriname of Turkije. Vier jongeren wonen nog thuis bij hun ouder(s) en één jongere woont zelfstandig. Vier jongeren worden nog geheel door hun ouder(s) onderhouden. Alle jongeren hebben alleen het basisonderwijs volledig afgerond. De vijf jongeren hebben op dit moment geen werk en volgen geen opleiding. Ze hebben ook geen hulp om hen wegwijs te maken op het gebied van werk en studiemogelijkheden. Volgens een leerplichtambtenaar van de gemeente Diemen willen de vijf jongeren hulp bij oriëntatie op de arbeidsmarkt of begeleiding naar een cursus, opleiding of werk.

2.6 De verschillende klantgroepen van het participatiebeleid

Deze paragraaf beschrijft de totale huidige klantgroep van het participatiebeleid van de gemeente Diemen en vervolgens de potentiële klantgroepen.

2.6.1 Huidige klantgroepen

De totale huidige klantgroep van het participatiebeleid van de gemeente Diemen omvat 698 klanten¹⁷, waarvan een deel in meerdere klantgroepen zit.¹⁸

De verdeling van de huidige klanten¹⁹ over de treden van de participatieladder laat zien in welke mate de klanten participeren in de maatschappij. 26 procent van de geïnterviewde cliënten staat op trede 1. Zij leven een geïsoleerd leven.

¹⁵ www.minocw.nl

¹⁶ De informatie over deze vijf jongeren is door Diemen verkregen bij een leerplichtambtenaar van de gemeente.

¹⁷ Dat wil zeggen: WWB'ers, inburgeraars, educatieklanten, nuggers die staan ingeschreven als werkzoekende en voortijdig schoolverlaters.

¹⁸ 44 mensen zitten in twee klantgroepen en vijf mensen zitten in drie klantgroepen. 752-44-10=698. Er is geen overlap met de voortijdig schoolverlaters, omdat voor deze groep ons geen sofinummer bekend is.

¹⁹ Het gaat hier om de resultaten van een enquête onder WWB'ers, (deel) educatieklanten en als werkzoekend bij UWV WERKbedrijf geregistreerd staande niet-uitkeringsgerechtigden. Voor verdere verantwoording, zie bijlage 1.

45 procent van de cliënten staat op trede 1 óf 2. Dit betekent dat zij niet wekelijks deelnemen aan activiteiten in georganiseerd verband, zoals bij een vereniging of in het kader van een opleiding of re-integratietraject. Aan de andere kant verricht 21 procent onbetaald of betaald werk. Het is onbekend welk deel betaald werk zonder ondersteuning verricht. Voor het overgrote deel, de WWB'ers en de educatieklanten, geldt dat zij per definitie niet op trede 6 kunnen staan. Zij ontvangen immers een uitkering of nemen deel aan een educatietraject.

De verdeling over de treden van de cursisten alfabetisering/Nederlands en van de inburgeraars wijkt hiervan af (zie paragraaf 2.2 en 2.3). Voor beide groepen geldt dat zij vanwege hun deelname aan de cursus niet lager dan trede 3 en niet hoger dan trede 5 kunnen staan. Voor de cursisten alfabetisering/Nederlands geldt dat zij, op één cursist na, allemaal op trede 3 staan. Van de inburgeraars verricht 45 procent betaald of onbetaald werk, waardoor zij op trede 4 of 5 staan.

Wat betreft het groeipotentieel van de geïnterviewde cliënten geldt dat dertig procent denkt dat zij volgend jaar vaker mensen gaan ontmoeten dan nu het geval is (tabel 2.22). Dit laat zien dat zij positief zijn over hun groeimogelijkheden. 15 procent denkt volgend jaar niet vaker mensen te gaan ontmoeten en 55 procent weet het niet.

Verder verwacht 64 procent van de respondenten met betaald werk dat zij dat werk volgend jaar nog steeds hebben (tabel 2.23). Dit betekent dat een ruime meerderheid van de respondenten met betaald werk niet verwacht dat zij zullen dalen op de re-integratieladder. Van de mensen met vrijwilligerswerk denkt 52 procent dat zij dit vrijwilligerswerk volgend jaar nog steeds hebben (tabel 2.24).²⁰

Op de vraag aan de huidige klanten²¹ waar zij hulp bij zouden willen hebben, geeft dertig procent van de respondenten aan geen hulp te willen ontvangen. De drie meest gevraagde vormen van hulp zijn hulp bij gezond worden, bij het vinden van betaald werk en bij het werken met een computer. Zie voor andere hulpvragen tabel 2.25.

²⁰ Een preciezer inzicht in het groeipotentieel van cliënten kan worden bepaald door de consulenten van de cliënten.

²¹ Het gaat hier om de resultaten van een enquête onder WWB'ers, (deel) educatieklanten en als werkzoekend bij UWV WERKbedrijf geregistreerd staande niet-uitkeringsgerechtigden. Voor verdere verantwoording, zie bijlage 1.

Tabel 2.20 Overlap WWB'ers, inburgeraars, educatieklanten en als werkzoekende bij UWV WERKbedrijf ingeschreven niet-uitkeringsgerechtigden*

	WWB'ers	Inburgeraars	Educatieklanten*	Nuggets ingeschreven als werkzoekende
WWB'ers		33	12	nvt
Inburgeraars			12	1
Educatieklanten				1
Nuggets ingeschreven als werkzoekend				
Totaal	505***	128	96	18

* NB: deze tabel moet met veel voorzichtigheid worden gelezen omdat de bestanden niet over dezelfde periode gaan.

** Van 7 educatieklanten was geen sofinummer beschikbaar en daarmee kon dus geen overlap worden bepaald.

*** Bij gehuwden of ongehuwd samenwonenden is ook de overlap met de partners bepaald.

Tabel 2.21 Verdeling over de treden van WWB'ers, (deel) educatieklanten en als werkzoekend bij UWV WERKbedrijf geregistreerd staande niet-uitkeringsgerechtigden.*

Trede	Toelichting positie op de ladder	Aantal klanten per trede	Percentage klanten per trede
1	Geïsoleerd	56	26%
2	Sociale contacten buiten de deur	41	19%
3	Deelname georganiseerde activiteiten	62	29%
3 of 4**	Deelname georganiseerde activiteiten of onbetaald werk.	5	2%
4	Onbetaald werk	21	10%
5	Betaald werk met ondersteuning	13	6%
5 of 6**	Betaald werk met of zonder ondersteuning	10	5%
6	Betaald werk	6	3%
Totaal		214***	100%

* Op basis van enquête. Voor verdere verantwoording, zie bijlage 1.

** Niet te bepalen op welke van de twee treden zij staan.

*** Dit is exclusief 16 mensen met een inconsequent antwoordpatroon.

Tabel 2.22 Denkt u dat u volgend jaar vaker mensen gaat ontmoeten?

	Aantal	Percentage
Ja	68	30%
Nee	33	15%
Weet ik niet	123	55%
Totaal	224	100%

Tabel 2.23 U hebt aangegeven dat u betaald werk hebt; denkt u dat u dit over een jaar nog steeds hebt?

	Aantal	Percentage
Ja	14	64%
Nee	1	4%
Weet ik niet	7	32%
Totaal	22	100%

Tabel 2.24 U hebt aangegeven dat u vrijwilligerswerk hebt; denkt u dat u dit over een jaar nog steeds hebt?

	Aantal	Percentage
Ja	12	52%
Nee	1	4%
Weet ik niet	10	44%
Totaal	23	100%

Tabel 2.25 Waarbij wilt u hulp hebben?

	Aantal	Percentage
Ik wil geen hulp	70	30%
Gezond worden	46	20%
Vinden van betaald werk	40	17%
Werken met een computer	39	17%
Leren van Nederlands	32	14%
Halen van een diploma of deelcertificaat vmbo, havo of vwo	29	13%
Vinden van een ander huis	27	12%
Betalen van schulden	24	10%
Doen van mijn administratie	21	9%
Ontmoeten van andere mensen	16	7%
Opvoeden van mijn kinderen	12	5%
Vinden van een partner	8	4%
Leren omgaan met andere mensen	8	4%
Vinden van vrijwilligerswerk	6	3%
Leren omgaan met een baas en met collega's	4	2%
Iets anders, namelijk...	9	4%
Totaal	391	

* Op basis van enquête. N=230, meer antwoorden mogelijk.

2.6.2 Potentiële klantgroepen

De potentiële klantgroepen van het participatiebeleid van de gemeente Diemen zoals we die hebben beschreven in dit hoofdstuk overlappen voor een groot deel. Tenminste drie van de in dit hoofdstuk beschreven potentiële klantgroepen hebben waarschijnlijk een grote overlap. Het gaat om de inburgeringsbehoefte, de laaggeletterden en de mensen zonder startkwalificatie. Het gaat in totaal om enkele duizenden potentieel inburgerings- en/of educatiebehoefte. Hoeveel mensen hiervan daadwerkelijk een inburgerings- of educatiecursus zouden willen volgen, is niet bekend. Dit zal pas duidelijk worden als de gemeente Diemen deze groepen daadwerkelijk gaat benaderen voor een aanbod.

Tot slot schatten wij het aantal *werkwillende* niet-uitkeringsgerechtigden op grofweg zevenhonderd. Ook hierbij hoort de kanttekening dat een deel van deze niet-uitkeringsgerechtigden geen behoefte heeft aan ondersteuning bij het zoeken naar werk.

Hoe zullen de doelgroepen van het participatiebeleid zich de komende jaren ontwikkelen gezien de economische ontwikkelingen? De grootste klantgroep van het participatiebeleid bestaat uit mensen met een bijstandsuitkering. Het aantal WWB-uitkeringen zal de komende jaren groeien. Volgens het CBS waren er eind maart 2009 263.000 bijstandsuitkeringen.²² Het CPB verwacht dat het aantal WWB-uitkeringen in 2010 zal oplopen tot 315.000 en dat de groei daarna nog verder zal doorzetten.²³ Op basis van deze cijfers en het huidige aantal WWB-uitkeringen in Diemen schatten wij dat, indien de prognose van het CPB uitkomt, het aantal WWB-uitkeringen in Diemen kan oplopen van de huidige 424 tot ongeveer vijfhonderd in 2010.

²² CBS (2009), *Persbericht 'Bijstand stijgt na 4 jaar daling'*. 29 mei 2009.

²³ CPB (2009), *Centraal Economisch Plan 2009*, maart 2009. Het CPB rekent met jaargemiddelden, wat betekent dat het aantal WWB'ers volgens de prognose eind 2010 reeds hoger zal liggen.

3 ADVIES

De gemeente Diemen wil op basis van de doelgroepenanalyse prioriteiten en reële ambities vaststellen voor de verschillende doelgroepen en het participatiebeleid en participatiedienstverlening verder vormgeven.

In dit hoofdstuk doen we op basis van de doelgroepenanalyse en onze ervaring op het terrein van het gemeentelijk participatiebeleid een aantal suggesties ten aanzien van het participatiebeleid en de uitvoering daarvan. We gaan achtereenvolgens in op:

- prioritering doelgroepen participatiebeleid (3.1);
- vormgeving participatiedienstverlening (3.2);
- zicht op klantgroepen (3.3).

3.1 Prioritering doelgroepen participatiebeleid

De huidige klantgroep van het participatiebeleid van de gemeente Diemen bestaat uit een aantal subgroepen waartussen weinig overlap zit. Het gaat in totaal om 698 burgers waarvan 505 WWB'ers, 128 inburgeraars, 96 educatieklanten, achttien niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden en vijf voortijdig schoolverlaters. 49 burgers vallen in twee of meer van de bovenstaande klantgroepen. Dit is zeven procent van de totale klantgroep.

Het aantal burgers waaraan de gemeente Diemen tegelijkertijd participatiedienstverlening aanbiedt, ligt tussen de driehonderd en 350. Dit is dus ongeveer de huidige capaciteit aan participatiedienstverlening. Nu de budgetten van re-integratie, inburgering en educatie zijn samengevoegd, moet de gemeente Diemen afwegingen maken in welke klantgroepen zij gaat investeren. Omdat de groep inburgeringsplichtigen binnen nu en een jaar geheel bediend is, komt er ruimte om andere groepen te bedienen.

Hierbij komen de potentiële doelgroepen in beeld. Uit de doelgroepenanalyse blijkt dat er een aantal grote potentiële doelgroepen aanwezig zijn in de gemeente Diemen. Deze situatie verschilt overigens niet met andere Nederlandse gemeenten. Het gaat hier op de eerste plaats om enkele duizenden inburgerings- en/of educatiebehoefigen. Daarnaast zijn er in Diemen nog enkele honderden werkwillende niet-uitkeringsgerechtigden die zich niet hebben ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf. Maar waarschijnlijk zal met name de groeiende groep WWB'ers als gevolg van de economische crisis veel aandacht gaan vragen.

In de onderstaande tabel geven we de potentiële doelgroepen weer.

Tabel 3.1 Potentiële doelgroepen participatiebeleid Diemen

Doelgroep	Vorm van dienstverlening	Doel
Werkwillende nuggers	Arbeidstoeleiding	Trede 5 of 6
WWB nieuwe instroom	Arbeidstoeleiding	Trede 5 of 6
WWB zittend bestand	Sociale Activering	Trede 3 en 4
(Ex-)inburgeringsklanten en (ex)educatieklanten	Participatievervolg op inburgering of educatie	Minimaal behoud trede 3; afhankelijk van klant: 4-6
Inburgeringsplichtigen	Combinatie inburgering + participatie	Minimaal behoud trede 3 afhankelijk van klant: 4-6
Inburgeringsbehoefigen	Combinatie inburgering + participatie	Minimaal behoud trede 3 afhankelijk van klant: 4-6
Educatiebehoefigen	Combinatie educatie + participatie	Minimaal behoud trede 3 afhankelijk van klant: 4-6

Een toename van het bijstandsvolume als gevolg van de economische crisis kan grote financiële consequenties hebben voor de gemeente Diemen. Wanneer de gemeente niet adequaat reageert, kan er een tekort op het I-deel van het WWB-budget ontstaan. Daarom moet de gemeente Diemen op de eerste plaats vaststellen hoeveel de gemeente gaat investeren in de groeiende nieuwe instroom in de WWB. Dit bepaalt hoeveel capaciteit er overblijft voor de andere doelgroepen.

Vervolgens moet worden bepaald of er op dit moment geïnvesteerd gaat worden in het zittend bestand van de WWB. Uit de doelgroepanalyse blijkt dat de helft van de groep WWB'ers zich bevindt op trede 1 of 2 van de participatieladder. Voor deze groep zou kunnen worden ingezet op een structurele deelname aan georganiseerde activiteiten en/of vrijwilligerswerk (trede 3 en 4). Hiervoor kan ook het educatiedeel van het participatiebudget worden ingezet.

Het ligt voor de hand om in ieder geval de rest van het Bestand Potentieel Inburgeringsplichtigen te bedienen met een inburgeringstraject. Belangrijk aandachtspunt bij de inburgeraars is dat ruim de helft van de burgers die nu een inburgeringstraject volgt op trede 3 van de participatieladder staat en er reëel risico bestaat dat zij na afronding van het inburgeringstraject terugvallen naar trede 1 of 2. Dat wil zeggen dat zij hooguit informele contacten hebben met buurtgenoten en vrienden. Aandacht voor een vervolg op de inburgeringstrajecten kan dus belangrijk zijn om deze burgers echt te laten inburgeren. Het gaat dan bijvoorbeeld om het bevorderen van lidmaatschap van een sportvereniging of een culturele vereniging.

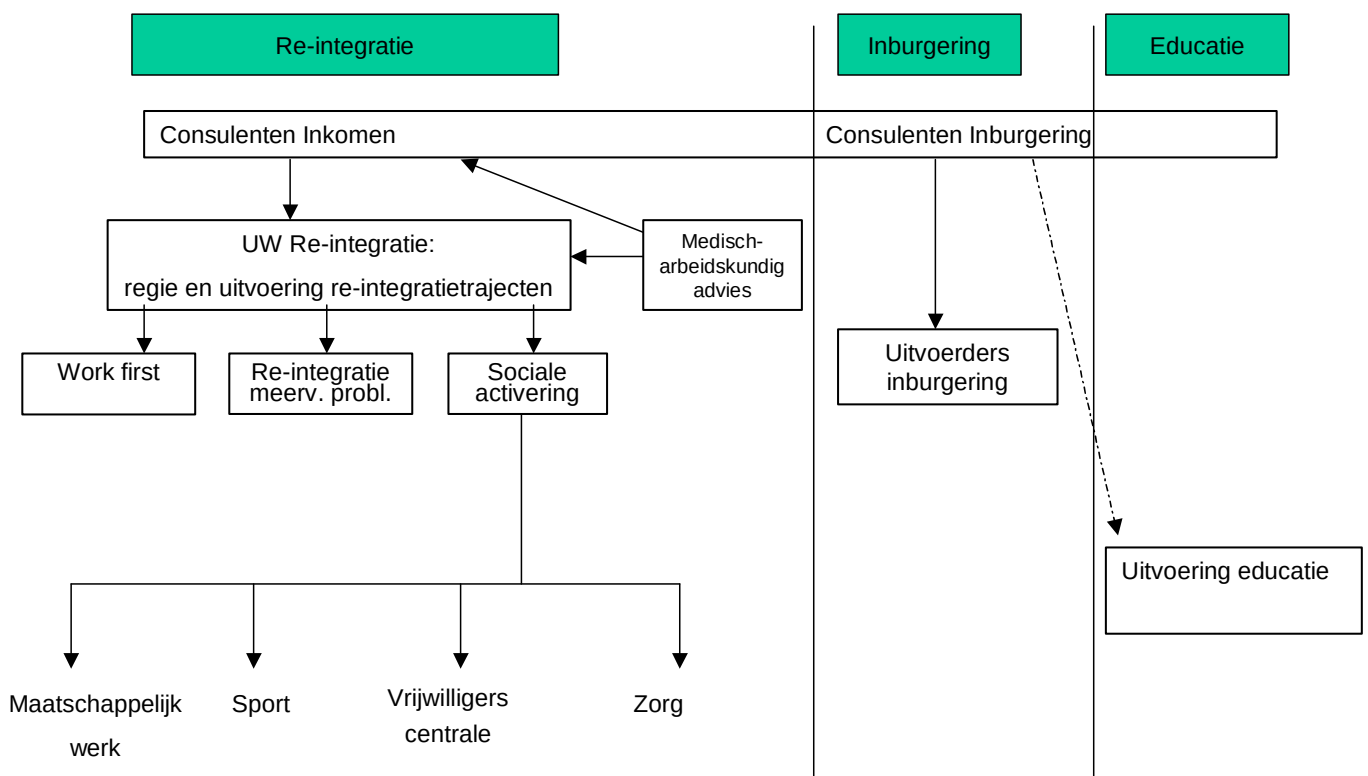
Wanneer de conjunctuur de weg terug omhoog heeft gevonden, is het voor de regionale arbeidsmarkt van belang om meer aandacht te gaan besteden aan de werkzoekende nuggers. Er zullen snel weer grote personeelsbehoeften ontstaan en de groep nuggers kan een belangrijke rol vervullen om de

werkgevers te voorzien van geschikt personeel. Dit kan samen met UWV WERKbedrijf worden opgepakt.

Tot slot zijn er de inburgerings- en/of educatiebehoefte. Hier is het van belang om binnen deze grote groep subgroepen te kiezen en daar gericht op te gaan werven. Zo kan er worden gekozen voor werkende ongeletterden of laaggeletterden met een WWB-uitkering.

3.2 Vormgeving participatiedienstverlening

In de huidige situatie in de gemeente Diemen loopt de uitvoering van de drie beleidsterreinen die onder het participatiebudget vallen, grotendeels langs elkaar heen. Er zijn drie verschillende uitvoeringsmodellen met een verschillende rol van de gemeente en verschillende uitvoerders. Ook is er weinig overlap tussen de drie klantgroepen. Het organisatieplaatje ziet er globaal gezien als volgt uit.

In het re-integratiedomein ligt de regie op de uitvoering en de diagnose grotendeels bij een externe partij, UW Reïntegratie. De gemeente heeft in de uitvoering vooral een doorverwijzende rol. UW Re-integratie legt verantwoording af aan de gemeente. Het daadwerkelijke klantcontact ligt deels bij UW, deels bij partijen die onder de regie van UW werken en deels bij partijen die nog verder van de gemeente afstaan. In het inburgeringsdomein ligt de regie op de uitvoering bij de gemeentelijke inburgeringsconsulenten die rechtstreeks contact hebben met de uitvoerende partijen. In het educatiedomein ligt de regie grotendeels bij het ROC. Er is weinig contact tussen de gemeente en het ROC.

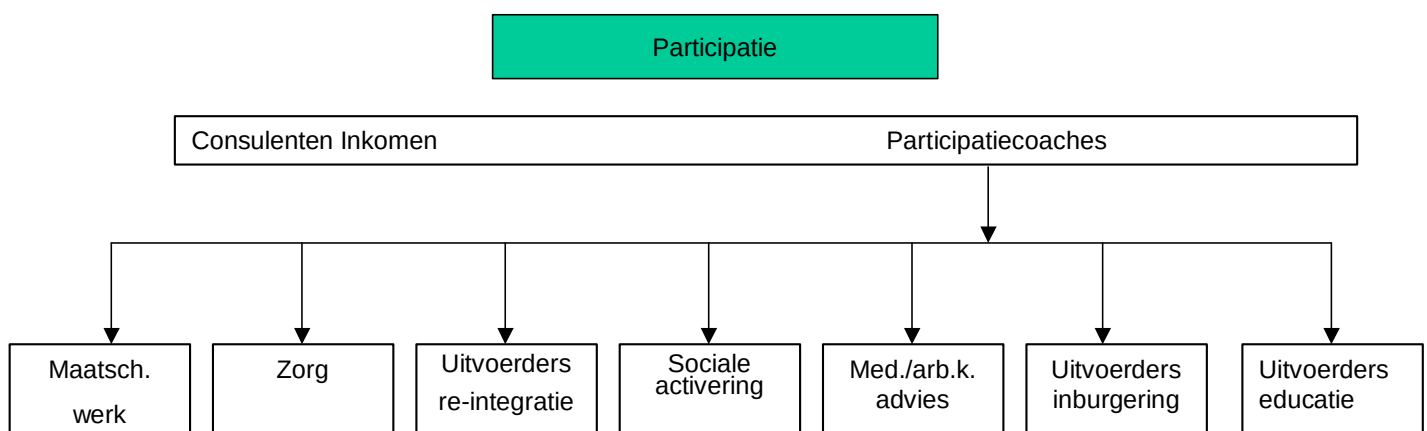
Omdat de gemeente Diemen heeft gekozen voor een meer integraal beleid, ligt het voor de hand de organisatie van de drie beleidsterreinen van het participatiebeleid stap voor stap te integreren. Dit betekent ons inziens dat de regie over de uitvoering op de drie terreinen rechtstreeks in handen komt van de gemeente. In het re-integratiedomein zou de regiefunctie die nu bij UW Re-integratie ligt, worden overgenomen door de gemeente en in het educatiedomein zou de gemeente de regie overnemen van het ROC. De uitvoering van re-integratie, inburgering en educatie zou ons inziens bij externe partijen moeten blijven. De gemeente Diemen is te klein om deze brede reeks van expertises te verwerven en behouden. Een ander voordeel van het uitbesteden hiervan, is dat externe partijen flexibeler kunnen omgaan met fluctuaties in de volumes en samenstelling van het benodigde aanbod. Een groot voordeel van het bij elkaar brengen van de regiefuncties op de deelsterreinen is dat het aanbod beter op elkaar afgestemd kan worden, meer gericht wordt op participatiebevordering en beter gecombineerd ingezet kan worden.

Bovenstaande sluit goed aan bij de plannen die er in de gemeente Diemen al zijn voor het invoeren van de functie van participatiecoach. In deze functie kan dan de regie op uitvoeringsniveau terecht komen. Onderdelen van deze functie van participatiecoach zijn diagnose, doorverwijzen naar externe partijen, en het volgen van de voortgang in trajecten. De gemeente Diemen doet er daarbij goed aan een aantal profielen te onderscheiden zodat de expertises op WWB en WI gehandhaafd blijven. Gezien de breedte van de functie van participatiecoach denken wij dat het goed is de functie van inkomensconsulent te handhaven. Educatieproducten kunnen door de participatiecoaches ingezet worden als participatie-instrumenten, deels in het kader van inburgering en deels in het kader van re-integratie of sociale activering.

Wellicht kunnen op termijn ook delen van de uitvoering van de WMO in het takenpakket van de participatiecoach komen. Wij raden de gemeente Diemen echter aan om daarmee enkele jaren te wachten totdat re-integratie, inburgering en educatie naar tevredenheid worden uitgevoerd door de participatiecoaches. Het is immers een nieuwe functie die ons inziens stapsgewijs uitgebreid moet worden. Bijvoorbeeld eerst WWB/re-integratie, dan inburgering erbij en dan educatie erbij. Evaluatie voorafgaand aan

besluiten tot uitbreiding van het werkterrein van de participatiecoach is op zijn plaats. Wij pleiten mede voor een gefaseerde invoering van de participatiecoach omdat de komende jaren het aantal WWB'ers flink zal toenemen en een groot deel van de tijd en aandacht van de participatiecoaches daar naar zal uitgaan. Wij schatten dat er op termijn vier of vijf participatiecoaches nodig zijn voor de uitvoering van de huidige re-integratie-, inburgerings- en educatietaken. Deze komen in de plaats van de twee gemeentelijke inburgeringsconsulenten en de twee UW-consulenten.

Hieronder geven we het organisatieplaatje weer waarin de regie bij de gemeente komt in de persoon van de participatiecoach.

Wij denken overigens dat het goed mogelijk is om ook externen in te schakelen als participatiecoach. Voorwaarde is ons inziens wel dat het gaat om participatiecoaches die bij de gemeente zijn gedetacheerd en binnen de gemeentelijke hiërarchie werkzaam zijn. De verantwoording verloopt dan dus niet via de organisatie van waaruit de betreffende participatiecoach is gedetacheerd, maar rechtstreeks aan de gemeentelijke manager van de participatiecoaches. Op deze manier blijft de regie in handen van de gemeente, maar kan er tegelijkertijd worden gebruikgemaakt van externe expertise. Een bijkomend voordeel is dat de participatiecoaches flexibeler kunnen worden ingezet en dat de externe participatiecoaches een rol kunnen hebben in de expertisebevordering van de gemeentelijke participatiecoaches.

3.3 Zicht op effecten participatie-instrumenten

De gemeente Diemen heeft ons de volgende vraag gesteld:
Hoe kan de gemeente Diemen het zicht op haar klantgroepen actueel houden, enerzijds met het oog op gerichte participatiedienstverlening en anderzijds ten behoeve van effectmetingen?

Wij denken dat voor beide doeleinden de participatieladder een geschikt instrument is.

Uit de pilots in de zes gemeenten die de participatieladder hebben getest, blijkt dat uitvoerders die de participatieladder gebruiken, veel meer een focus op participatie krijgen. Ze kijken verder dan de inzet van het instrument. Ze zien zich zelf als onderdeel van de keten. Ze zien beter dat re-integratie, inburgering en educatie ieder een eigen bijdrage aan participatie leveren. De communicatie tussen de verschillende afdelingen verloopt door het gebruik van de participatieladder beter en de participatieladder biedt ook mogelijkheden om te komen tot een integrale visie op participatie waarbij ook het WMO-terrein kan worden betrokken. Al met al kan de participatieladder een belangrijke bijdrage leveren aan een integrale participatiedienstverlening. De participatiecoaches kunnen in termen van de participatieladder worden aangestuurd en zij kunnen op hun beurt de participatieladder gebruiken om de uitvoerders aan te sturen.

Uit deze doelgroepanalyse blijkt al het nut van de participatieladder. We hebben kunnen vaststellen dat de helft van de WWB'ers nauwelijks participeert in de samenleving (trede 1 en 2) en dat de huidige inburgerings- en educatieklanten na afronding van het traject of cursus zullen terugvallen naar trede 1 en 2.

Wij raden de gemeente Diemen daarom aan om minimaal één maal per jaar in de reguliere klantcontacten voor alle klanten vast te stellen op welke trede van de participatieladder zij zich bevinden. Hiermee kan jaarlijks worden bekeken welke ontwikkelingen de klanten hebben doorgemaakt qua participatie en kunnen nieuwe prioriteiten voor de te bedienen doelgroepen worden vastgesteld.

De participatieladder kan ook gebruikt worden om op termijn de effecten van de inzet van instrumenten in termen van participatie te meten. Dit vraagt wel een nauwgezette registratie van het participatieniveau en de inzet van instrumenten op klantniveau. In één systeem zal per klant voor en na de inzet van elk instrument geregistreerd moeten worden op welke trede van de participatieladder de klant zich bevindt. Daarnaast moeten ook begin- en einddatum van de inzet van instrumenten per klant worden geregistreerd en de naam of het type van het instrument. Overwogen kan worden om ook te registreren welke participatiecoach de klant begeleidt en wat de intensiteit van die begeleiding is. Dan kan ook het effect van de begeleiding door de participatiecoach meegenomen worden in de effectmeting.

LITERATUUR

CBS (2008), *Gemeente Op Maat 2006. Amsterdam*

CBS (2008), *Gemeente Op Maat 2006. Diemen*

CBS (2009), *Persbericht 'Bijstand stijgt na 4 jaar daling'*. 29 mei 2009.

CPB (2009), *Centraal Economisch Plan 2009*, maart 2009.

Gemeente Amsterdam, Dienst Onderzoek en Statistiek (2008), *Inburgeren in Amsterdam. Een bestandsanalyse*.

Gemeente Diemen (2009), *Notitie stand van zaken inburgering februari 2009*.

Ministerie van VROM (2009), *Brief van de minister voor wonen, wijken en integratie. Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer*. Den Haag: 3 oktober 2008.

RWI (2007), *De drempel over. Advies over het aanboren van onbenut participatiepotentieel*.

Websites:

<http://gemeenteloket.szw.nl>

<http://statline.cbs.nl>

www.inburgeren.nl

www.lezenenschrijven.nl

www.minocw.nl

www.voortijdigschoolverlaten.nl/vsv-verkenner

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Verantwoording enquête

Deze bijlage beschrijft het veldwerk voor de enquête en de respons.

Aanpak veldwerk

Het veldwerk bestond uit een schriftelijke enquête. De gemeente Diemen heeft drie cliëntgroepen van de gemeente een brief en een enquêteformulier gestuurd: bijstandsgerechtigden, burgers die gebruikmaken van een educatieaanbod¹ en bij UWV WERKbedrijf als werkzoekend geregistreeerde niet-uitkeringsgerechtigden. Ongeveer een week later heeft de gemeente een herinneringsbrief gestuurd. Tijdens de enquête was er bij Regioplan vier dagen per week één uur per dag een helpdesk beschikbaar voor mensen met vragen over de enquête. Zeven mensen hebben hiervan gebruikgemaakt.

Respons

Voor dit onderzoek heeft de gemeente in totaal 565 burgers aangeschreven. 230 cliënten hebben de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld. Dat is een respons van 41 procent.

In de onderstaande tabellen is een overzicht van de respons naar vijf achtergrondkenmerken weergegeven: geslacht, leeftijd, opleiding, inkomstenbron(nen) en geboorteland.

Tabel B1.1 Respons naar geslacht

	Responsgroep	% Responsgroep
Man	87	38%
Vrouw	141	62%
Totaal	228	100%

Tabel B1.2 Respons naar leeftijd

	Responsgroep	% Responsgroep
Jonger dan 18	2	1%
Tussen 18 en 22 jaar	9	4%
Tussen 23 en 26 jaar	6	3%
Tussen 27 en 44 jaar	54	23%
Tussen 45 en 64 jaar	105	46%
65 jaar en ouder	53	23%
Totaal	229	100%

¹ Exclusief de cursisten alfabetisering. Zie voor cursisten alfabetisering bijlage 2.

Tabel B1.3 Respons naar hoogst afgeronde opleiding

	Responsgroep	% Responsgroep
Geen diploma	40	18%
Lager onderwijs	52	24%
Middelbaar onderwijs	84	38%
Hoger onderwijs	31	14%
Anders	14	6%
Totaal	221	100%

Tabel B1.4 Respons naar inkomstenbron

	Responsgroep	% Responsgroep
Bijstandsuitkering (WWB)	166	57%
AOW-uitkering	41	14%
Loon of salaris	21	7%
Pensioen	16	6%
Arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO, WIA, Wajong)	10	3%
Werkloosheidsuitkering (WW)	7	2%
Geld van ouders	5	2%
Geld van partner	7	2%
Inkomsten uit eigen bedrijf/free lance werk	2	1%
Studiefinanciering	4	1%
Geld van ex-partner (alimentatie)	1	0%
Anders	9	3%
Totaal	289	

N=230, meer antwoorden mogelijk.

Tabel B1.5 Respons naar geboorteland

	Responsgroep	% Responsgroep
Nederland	79	35%
Turkije	33	15%
Marokko	10	5%
Nederlandse Antillen	4	2%
Suriname	17	7%
Irak	6	3%
Iran	9	4%
Afghanistan	10	5%
Somalië	2	1%
Soedan	1	0%
Voormalig Joegoslavië	1	0%
Indonesië	5	2%
België	1	0%
Voormalige Sovjet Unie	2	1%
Anders	44	20%
Totaal	224	100%

BIJLAGE 2

Verantwoording klassikale vragenlijst

Deze bijlage beschrijft het veldwerk voor de klassikale vragenlijst en de respons.

Aanpak veldwerk

Het veldwerk bestond uit het toesturen van een verkorte en vereenvoudigde versie van de enquête aan de drie organisaties die voor de gemeente Diemen inburgeringscursussen en/of alfabetiseringscursussen organiseren: Conrado, Nova College en ROC van Amsterdam. Behalve de vragenlijsten stuurden we de organisaties de vragen per stuk gedrukt op A3-formaat 'posters'. Hiermee kon de docent het klassikaal invullen van de vragenlijst begeleiden door 'posters' op te hangen om de cursisten per vraag uit te kunnen leggen wat ze moeten doen.

Respons

De drie organisaties gaven aan in totaal ongeveer 120 inburgeraars en cursisten alfabetisering te hebben (zie tabel B2.1 hieronder).

Tabel B2.1 Aantal inburgeraars en cursisten bij Nova College, Conrado en ROCvA (mei 09)

	Nova College	Conrado	ROCvA	ROCvA vestiging Ganzenhoef	Totaal
Inburgeraars	14	49	25 à 30	onbekend	88 à 93
Cursisten alfabetisering	0	0	28	onbekend	28
Totaal	14	49	53 à 58	onbekend	116 à 121

85 cliënten hebben de vragenlijst geheel of gedeeltelijk ingevuld. Dat is een respons van 71 procent, maar omdat onbekend is gebleven hoeveel mensen een cursus volgen in de vestiging Ganzenhoef, ligt de respons in werkelijkheid lager. De daadwerkelijke hoogte van de respons kan daardoor niet worden bepaald.

In de onderstaande tabellen is een overzicht van de respons naar zes achtergrondkenmerken weergegeven: organisatie, cursus, geslacht, leeftijd, wel of geen uitkering en geboorteland.

Tabel B2.2 Respons naar geslacht

	Responsgroep	% Responsgroep
Man	18	21%
Vrouw	67	79%
Totaal	85	100%

Tabel B2.3 Respons naar leeftijd

	Responsgroep	% Responsgroep
Jonger dan 18 jaar	0	0%
Tussen 18 en 22 jaar	1	1%
Tussen 23 en 26 jaar	7	8%
Tussen 27 en 44 jaar	50	59%
Tussen 45 en 64 jaar	26	31%
65 jaar en ouder	1	1%
Totaal	85	100%

Tabel B2.4 Respons naar uitkering

	Responsgroep	% Responsgroep
WWB, IOAW, IOAZ, WWIK, Bbz	24	28%
Andere uitkering, bijvoorbeeld WAO, WIA, Wajong, WW, ANW	6	7%
Geen uitkering	54	64%
Weet ik niet	1	1%
Totaal	85	100%

Tabel B2.5 Respons naar geboorteland

	Responsgroep	% Responsgroep
Nederland	0	0%
Ander land	85	100%
Totaal	85	100%

Tabel B2.6 Respons naar organisatie

	Responsgroep	% Responsgroep
Conrado	42	49%
Nova College	3	4%
ROC van Amsterdam	40	47%
Totaal	85	100%

Tabel B2.7 Respons naar cursus

	Responsgroep	% Responsgroep
<i>Inburgeraars:</i>		
Inburgering	58	68%
NT2/inburgering	5	6%
Staatsexamen I	1	1%
<i>Educatieklanten:</i>		
Nederlands (pre-WI)	6	7%
Alfabetisering (pre-WI)	15	18%
Totaal	85	100%

BIJLAGE 3

Verantwoording bestandsanalyse

Deze bijlage geeft een overzicht van de gebruikte bestanden (tabel B3.1 en B3.2). Voor enkele klantgroepen beschikt de gemeente Diemen over verschillende bestanden. De keuze van de bestanden voor de bestandsanalyse is in nauw overleg met de gemeente gemaakt.

Tabel B3.1 Gebruikte bestanden voor omvang en kenmerken bestaande klantgroepen

	Leverancier	Naam bestand	Datum/periode bestand
WWB'ers	Gemeente Diemen	BUS	31 maart 2009
Inburgeraars	Gemeente Diemen	Stratech	25 mei 2009
Educatieklanten	Gemeente Diemen	- Input trajectentabel EDU Diemen 2008 -versie 0.3	2008
		- Aanvullingen educatiebestand bij bestand Omval Diemen	
Werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden	UWV WERKbedrijf	Excel-bestand Nuggers WERKbedrijf	24 april 2009

Tabel B3.2 Gebruikte bestanden voor dienstverlening bestaande klantgroepen

	Leverancier	Naam bestand	Datum/periode bestand
WWB'ers	Gemeente Diemen	Excelbestand 'Uitstroomtrajecten WWB'ers'	1 jan.-11 mei '09
Inburgeraars	Gemeente Diemen	Stratech	25 mei 2009
Educatieklanten	ROC van A'dam	Wordtabel van controller ROC van A'dam	2008
Werkzoekende niet-uitkeringsgerechtigden	nvt	nvt	nvt

